

قوه قضائیه

مجموعه آرای قضایی

دیوان عالی کشور

(حقوقی - کیفری)

پژوهشگاه قوه قضائیه

اداره انتشار رویه قضایی کشور

پاییز ۱۳۹۱

عنوان و نام پدیدآورنده: مجموعه آرای قضایی دیوان عالی کشور (حقوقی / کیفری) آبان ۱۳۹۱

مشخصات نشر: تهران: قوه قضائیه، مرکز مطبوعات و انتشارات ۱۳۹۲

مشخصات ظاهری: ۸۶ ص

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۸۳۶-۳۳-۸

نوع سند: فیفا

پایه سند: نمایه

موضوع: رویه قضایی - ایران

موضوع: آرای حقوقی - ایران

شناسه افزوده: پژوهشگاه قوه قضائیه، مرکز استخراج و مطالعات رویه قضایی کشور

شناسه افزوده: ایران: قوه قضائیه، مرکز مطبوعات و انتشارات

رده بندی کنگره: KMH ۴۴۰/م۲۵ ۱۱۰۲

رده بندی دیویی: ۳۰۰/۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۴۰۴۶

پست الکترونیک: CENTER.JPP@GMAIL.COM
 آدرس: بزرگراه چمران - بزرگراه یادگار امام - بعد از خروجی اول - درگاه - پژوهشگاه قوه قضائیه
 تلفکس: ۰۲۱-۲۲۰۹۲۰۶۱

عنوان: مجموعه آرای قضایی دیوان عالی کشور (حقوقی / کیفری) آبان ۱۳۹۱

تدوین: مرکز استخراج و مطالعات رویه قضایی کشور

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲

تیراژ: ۳۰۰۰

قیمت: ۵۰۰۰ ریال

ناشر: مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضائیه

به نام خدا

مقدمه

انتشار منظم آرای محاکم که از مطالبات اصلی جامعه حقوقی بوده، از لوازم تقویت حاکمیت قانون، نظارت مستمر بر محاکم، اتقان آراء، آسیب شناسی قوانین و خلاء های تقنینی است. خوشبختانه قانون برنامه پنجم، انتشار الکترونیک آراء را جزء تکالیف قانونی قوه قضائیه بر شمرده است که امیدواریم به زودی شاهد راه اندازی سامانه مربوط باشیم. با این حال نیاز به نسخه کاغذی مجموعه های آراء رویه های قضایی مرتفع نمی شود به همین دلیل پژوهشگاه قوه قضائیه ضمن بذل مساعی در به ثمر رسیدن هر چه زودتر سامانه تدوین و تحلیل آرای قضایی، حاصل تلاش اولیه کارشناسان را که بر آرای دادگاه های تجدید نظر استان تهران، دیوان عالی کشور و دیوان عدالت اداری متمرکز یافته است در قالب مجموعه رویه قضایی به جامعه حقوقی و مردم عزیز تقدیم می نماید. در ارزیابی واقعیتها و استفاده سینه از این مجموعه باید که ان شاء الله به صورت منظم و تقسیم و تفسیر به روش صحیح و دلیلی ضرورت دارد:

۱- بدین انتشار مجموعه های منظم آراء که در برخی مالک یک قرن و نیم سابقه دارد در انگلستان The Law Reports و در فرانسه Bulletin des Arrêts de la Cour de Cassation)، انعکاس رویه قضایی و قواعد حقوقی به نحوی که در عمل در محاکم اجرایی دومی باشد. بنابراین هر چند تئیه مجموعه ای آراء به صورت پلاش شده کم فایده به نظری رسد ولی اساساً بدین آن گزینش آرای برگزیده و برترین است. البته برای این شیوه اطلاع رسانی از آرای قضایی هم می توان اهداف و فوایدی تصور نمود ولی در مجموعه حاضر آراء با وجود تمام نقاط قوت و ضعف، بدون هرگونه ارزش گذاری، در صورتیکه حاکمیت از گرایش محاکم به راه حل خاص داشته و یا در صدد تغییر رویه های ثابت شده باشد که نشانه و مستثیری گردد. بنابرین دور از انتظار نیست که مجموعه رویه قضایی حاوی آرای باشد که در نظر متخصصین احتمالاً ضعیف ارزیابی شود. لازم به ذکر است برای تئیه نسخه کاغذی حاضر کارشناسان آراء به اطلاع و اطلاع و از بین آن آرای قابل انتشار را انتخاب و پس از قرائت و استخراج پیام اصلی و دامنه کلیدی به ترتیبی که اینک شاهد بسند تدوین نمودند. این شیوه امکان تئیه فهرست های راهنمای و جدول مرجع و خلاصه محتوای آراء را در اختیار محققین قرار می دهد.

۲- دج آرای متفاوت ناشی از غفلت تدوین کنندگان مجموعه رویه قضایی نیست بلکه در مواردی که برای حل مساله حقوقی واحدی راه حل های گوناگون در پیش گرفته می شود در انعکاس تمام آنها تمهید وجود دارد. این امر مجال مداخله و کترین برای تدوین و تحلیل و تقویت راه حل عادلانه را فراهم می سازد.

۳- ممکن است در مواردی ادبیات حقوقی به کار گرفته شده در نگارش آرای ناقص نباشد. در این زمینه تدوین کنندگان مجموعه رویه قضایی آزادی عمل چندانی ندارند و رعایت امانت تنها تغییرات نگارشی محدود و اصلاح برخی از اغلاط تایپی و اضافه کردن برخی کلمات که نبود آنها خلل اساسی به مفهوم رأی وارد می سازد را اجازه می دهد. در حال از اهداف انتشار آراء فراهم آوردن زمینه های

ارتقای سطح و سبک ادبیات به کار گرفته شده در آرای قضایی نثری باشد. امید است صاحب نظران در مطالعاتی که بر پایه آرای قضایی صورت می گیرد این جنبه را نیز لحاظ نمایند تا به شکل گیری ادبیات فاخر قضایی سرعت بخشیم.

۴- در این مجموعه و مجموعه های بعدی زتنمای آرای حاوی نکات حکمی قابل توجه و یا آرای صادره در موضوعات هم گزینش می شود بلکه در مواردی به درج مجدد آرای که سالهای ستادی جزء رویه ثابت محاکم قضایی می شود مبادرت در زید و ایام تاسانته قابل استنادی در تمام موارد فراهم گردد.

۵- با اذعان به اینکه بخش مهمی از رویه قضایی ساخته تصمیمات قضات دانشمند در سایر استانهاست یا آوری شویم که با توجه به آرایشی بودن انتشار اولین مجموعه با قصد پژوهشگاه برای طراحی فرآیند تولید بولتن های رویه قضایی فعلاً در مراحل مقدماتی به دست بندی و پالایش و انتشار آرای محاکم و مراجع قضایی مستقر در تهران آگهی نموده ایم اما به یاری خداوند به زودی با قضا شدن فرآیند کار و مدد حسن از معاونین محترم آموزش ارشد، راهبر و داده های سراسر کشور به مجموعه وارد شده و بر غنای آن افزوده خواهد شد.

۶- مطالب انجام رسیدن مجموعه حاضر اصل که به کار گرفته شده از استادان، دانشجویان مقطع دکتری و کارشناسان ارشدی است که با صبر و حوصله و زحمت فراوان مراحل مختلف کار از ملاحظه، مطالعه و دقت در یکایک آرای صادره از دادگاه های مختلف را آنرا فرآیند انتخاب و نیز انجام خواسته های از پیش تعیین شده را به سرانجام رسانده اند. از آنجا که ذکر نام همه این عزیزان در این مجال میسر نیست به پاسخگویی از مسئولین و کارشناسان مرکز اسناد و اطلاع رسانی قضایی پژوهشگاه قوه قضائیه آگهی نموده و توفیق روز افزون آنان را از خداوند متعال خواهیم خواستیم.

رئیس پژوهشگاه قوه قضائیه

بخش اول - آیین دادرسی مدنی

۱. ادله اثبات ۱
- لزوم مطلع ساختن خواهان نسبت به استخلاف در صورت عدم وجود دلیل اثباتی در دعوا ۱
۲. رفع اختلاف در موضوع صلاحیت ۲
۱. حق طرح دعوی تخلیه مورد اجاره علیرغم اقدام از طریق اداره ثبت ۲
۲. اقامتگاه زوجه ناشزه ۳
۳. دادگاه صلاحیتدار در رسیدگی به دعاوی علیه شعب بانکها ۳
۴. عدم تأثیر مصوبات هیات وزیران بر صلاحیت عام دادگاههای دادگستری ۴
۵. مرجع صلاحیتدار رسیدگی به اختلاف ناشی از قانون توزیع عادلانه آب ۵
۶. عدم صلاحیت دیوان عدالت نسبت به دعاهای ناشی از قراردادهای اشخاص با ادارات دولتی ۶
۷. دادگاه صلاحیتدار در رسیدگی به دعاوی تقلیل ۷
۸. صلاحیت دادگاهها در رسیدگی به دعاوی بین ادارات دولتی ۶
۹. دادگاه صلاحیتدار در رسیدگی به دعاوی تقسیم ترکه ۸
۱۰. عدم لزوم ارسال قرار عدم صلاحیت به اعتبار صلاحیت شورای حل اختلاف به دیوان عالی کشور ۹
۱۱. مرجع صالح در رسیدگی به اختلاف بین خریدار و عرضه کننده خودرو ۹
۱۲. مرجع صلاحیتدار در رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی اداره ثبت ۱۰
۱۱. فرجام خواهی ۱۱
۱. عدم امکان فرجام خواهی نسبت به قرار ابطال دادخواست ۱۱
۲. فرجام خواهی نسبت به قرار ابطال دادخواست صادره از دادگاه بدوی ۱۲
۳. عدم امکان فرجام خواهی نسبت به قرار ابطال دادخواست ۱۴

۱۴. وکالت ۱۴
- عدم امکان مداخله وکلای پایه دو مرکز امور مشاوران قوه قضائیه در دعاوی طلاق ۱۴
۱۵. بخش دوم - حقوق مدنی ۱۵
۱۵. بیع ۱۵
- شرایط خیار تأخیر ثمن ۱۵
۱۷. نکاح و طلاق ۱۷
۱. اختلاف زوجین در نوع عقد ۱۷
۲. اختلاف در میزان مهریه بین زوجین ۲۰
۳. اجرت المثل ایام زندگی مشترک ۲۲
۴. تعارض قاعده فراش و آزمایش DNA ۲۴
۵. عدم پرداخت اجرت المثل و نخله در فرض وجود شرط تنصیف ۲۶
۶. عدم امکان جمع بین نخله و اجرت المثل ایام زوجیت ۲۸
۷. امکان رجوع زوج از اعطاء وکالت در طلاق به زوجه ۳۱
۸. لزوم تحقیق دادگاه پیرامون تحقق عسر و حرج در طلاق به درخواست زوجه ۳۲
۳۳. طلاق به دلیل غیبت زوج ۳۳
۱۰. طلاق به دلیل ازدواج مجدد زوج ۳۶
۱۱. طلاق به درخواست زوجه به دلیل عدم پرداخت نفقه ۳۸
۱۲. طلاق در طلاق ۴۰
۱۳. توکد ۴۱
۱۴. تکلیف دادگاه به اعطای طلاق به علت اعتیاد زوج ۴۳
۱۵. دعاوی فسخ نکاح به دلیل پنهان کردن ازدواج قبلی ۴۴
۴۶. وقف ۴۶
- عدم صحت وقف غیر منجر ۴۶
۴۸. فهرست الفبایی کلید واژه ۴۸